

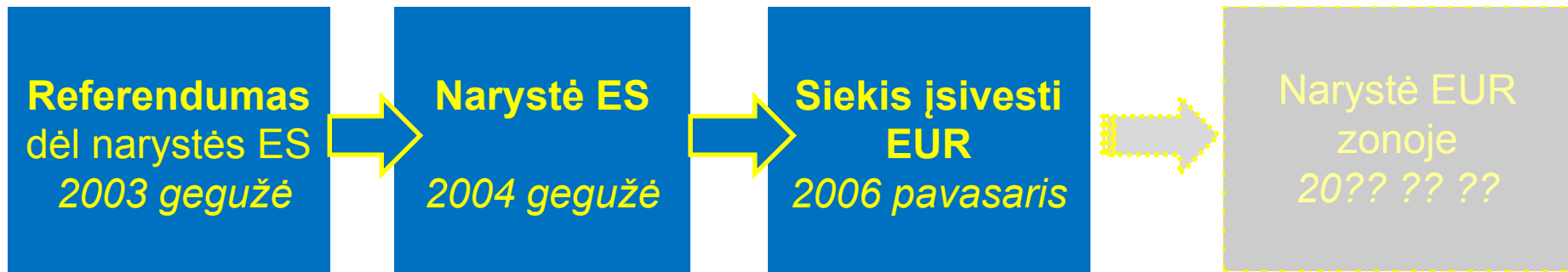

LIETUVOS BANKAS

Narystė euro zonoje:
sąnaudos ir privalumai

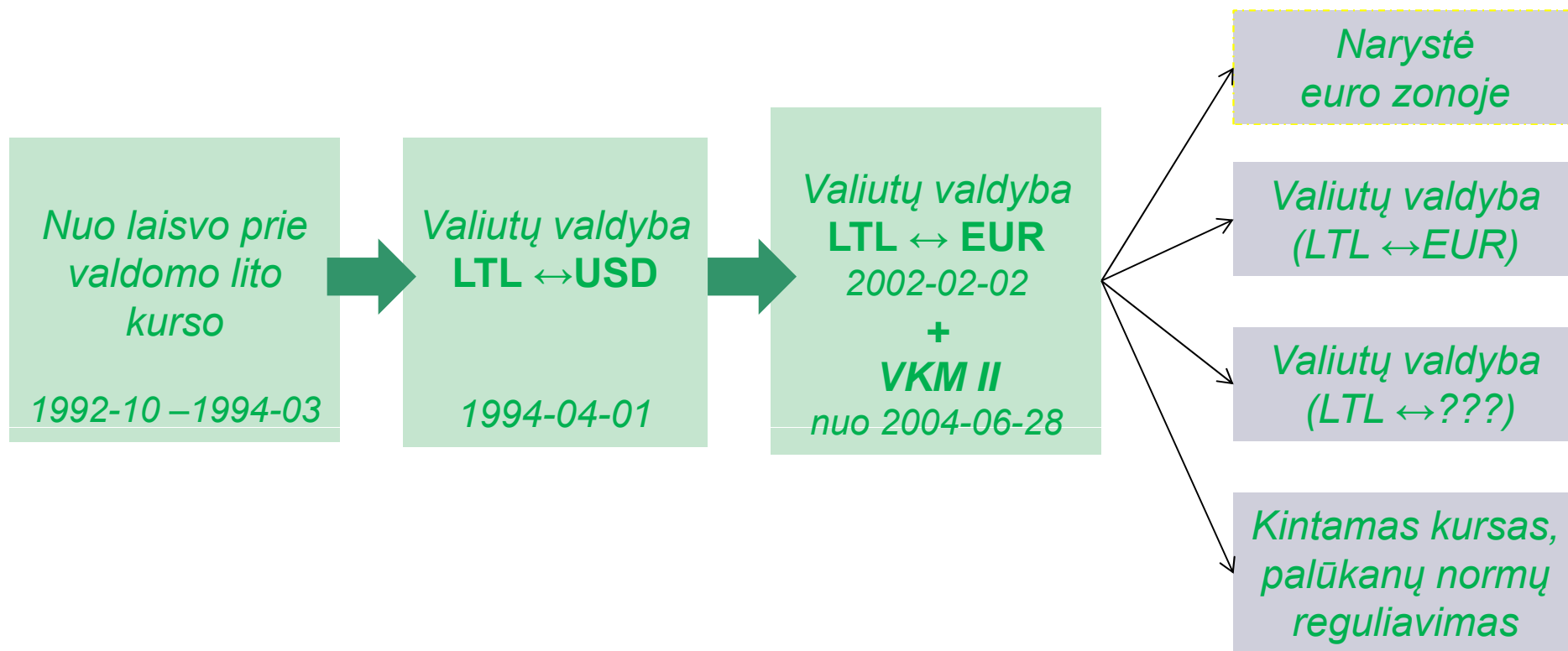
Narystė Europos Sąjungoje – procesas

Narystė euro zonoje – nuosekli integracijos proceso tąsa

Pinigų politikos raida

Litas = beveik euras (1)

De facto euras Lietuvoje – nuo 2002 02 02

- Lietuva nuosekliai laikosi vienašališkai prisiimtų įsipareigojimų;
- Turi patirties ir gebėjimų išlaikyti stabilų kursą;
- „Importuoja“ ECB pinigų politiką;

Litas = beveik euras (2)

Euras – lito bazinė valiuta – jau pasitarnavo Lietuvos ūkiui:

- panaikino valiutos kurso svyravimus;
- sumažino šalies ir valiutos rizikas, o tuo pačiu – ir palūkanų normas;
- padėjo palaikyti stabilesnes importo ir eksporto kainas, todėl prisidėjo prie užsienio prekybos skatinimo;
- prisidėjo prie kainų stabilumo palaikymo ilguoju laikotarpiu;
- sustiprino pasitikėjimą šalies ekonomine politika.

Euras – referendumu nuspręstas įsipareigojimas

De jure Lietuva – Ekonominės ir pinigų sąjungos narė nuo 2004-05-01;

- Euras – įsipareigojimas, numatytas Stojimo į ES sutartyje*, priimtas referendumu (2003);
- Nacionalinė valiuta – laikina išlyga, kuri panaikinama, kai šalis atitinka konvergencijos kriterijus;
- Panaikinus išlygą šalis privalo nacionalinę valiutą pakeisti euru.

*Stojimo į ES sutarties priedo 4 str.: „Nuo įstojimo dienos kiekviena naujoji valstybė narė dalyvauja Ekonominėje ir pinigų sąjungoje kaip valstybė narė, kuriai taikoma leidžianti nukrypti nuostata.“

Ne euro zonos šalys – skirtingi statusai

	Turi išlygą ES sutartyje	Neturi išlygos ES sutartyje
Dalyvauja VKM II	Danija: išlyga numatyta Sutarties dėl ES veikimo 16 protokole	Lietuva
Nedalyvauja VKM II	Jungtinė Karalystė: išlyga numatyta Sutarties dėl ES veikimo 15 protokole	Švedija: atitinka visus kitus kriterijus, bet dėl nepalankios visuomenės nuomonės nesijungia prie VKM II. Lenkija, Čekija, Vengrija, Rumunija, Bulgarija, Kroatija (ES narė nuo 2013 m. vidurio): neatitinka ir kitų Maastrichto kriterijų.

KAS IŠ TO?

Ko iš visavertės narystės euro zonoje galime tikėtis mes?

Daugiau narystės – daugiau saugumo

**Europos Sąjunga – daugiau nei ekonominis projektas...
Euras – daugiau nei valiuta...**

Todėl narystė euro zonoje – tai:

- Nuoseklios politinės orientacijos patvirtinimas;
- Gilesnė integracija į ES – daugiau politinio saugumo;
- Visos galimybės dalyvauti priimant visus europinius sprendimus;
- Vidaus politikoje – mažesnė neatsakingų sprendimų rizika.

Politinis aiškumas – ekonominė nauda

Narystė euro zonoje – aiški žinia ES, trečiosioms šalims ir Pasauliui:

- Šalies politinė orientacija – nekintama, įvykusios permainos – negrįžtamos;
- Ekonominio, institucinio, politinio išsivystymo lygis – aukštas;

- Prielaida aktyvesnei tarptautinei prekybai, didesniai investicijų srautui;
- Didesnis šalies ekonominis aktyvumas;
- Pajamų augimo galimybės.

Daugiau narystės – mažiau rizikų

Išnykusi lito kurso ir spekuliacijų dėl lito kurso rizika =

- žemesnės palūkanų normos ir mažesnė jų šuolių rizika;
- išnykusi valiutų nesubalansuotumų rizika gyventojams ir įmonėms;
- Spekuliacinių atakų grėsmė – lygi 0.

Prielaidos mažesnei šalies kredito rizikai =

- žemesnis palūkanų normų lygis valstybei ir privačiam sektoriui.

Išnyksiančios LTL/EUR keitimo bei apsidraudimo sąnaudos =

- gyventojų lėšų taupymas;
- nebankinio sektoriaus lėšų taupymas – LTL/EUR keitimo sąnaudos = 0,14 % BVP (2010–2012 m. vidutiniškai ~ 140 mln. Lt);
- nebankinio sektoriaus lėšų taupymas - galimybė didinti jo efektyvumą.

„Saugos pagalvė“ šalies finansams

Narystės euro zonoje teikiamos garantijos:

Tiesioginė prieiga prie likvidumą užtikrinančių ECB operacijų =

- Šalies bankams – Eurosistemos likvidumo parama už vietinį užstatą;
- Didesnis neskandinaviško kapitalo komercinių bankų stabilumas;
- Didesnis visos bankų sistemos stabilumas;

Galimybė pasinaudoti Europos stabilumo mechanizmo parama =

- Būtinoji finansinė pagalba šalies vyriausybei ar bankų sektoriui.

KIEK KAINUOS?

Projekto sąnaudos ir naudos

Kiek kainuotų litą pakeisti euru?

- Vienkartinės valiutos keitimo išlaidos eurą įsivedančiose šalyse vidutiniškai siekia ~0,5–0,7 % šalies BVP;
- Lietuvos sąnaudos būtų ~660–920 mln. Lt;
- Dalis išlaidų grįžta į šalies ekonomiką perkant prekes ir paslaugas iš vietos tiekėjų.

LB įnašai į ECB kapitalą

Sąnaudos

- LB įmokėta ECB kapitalo dalis – **5,8 mln. Lt**;
- LB mokėtinas įnašas į kapitalą tapus euro zonos nariu – **149 mln. Lt**.

Grąža

- Šalies bankams - tiesioginė prieiga (už vietinį užstatą) prie Eurosistemos likvidumo;
- Lietuvos bankui/Valstybės biudžetui - Eurosistemos pelno dalis, proporcinga įnašui.

Įnašai į Europos stabilumo mechanizmą

Sąnaudos

- Lietuvos įnašas - ~**300 mln. EUR** per 5 m. (po 20 % kasmet);
- Įsipareigojimas - ~**2,5 mlrd. EUR** (mokėtina pagal pareikalavimą).

Graža

- Dalyvavimas ESM – paramos garantija;
- Ilgalaikis stabilumas ES – mūsų pačių politinis ir ekonominis interesas;
- Dalyvavimas ESM – investicija į finansinio tarpininkavimo bendrovės kapitalą;
- ESM parama šalims – paskola, ne dovana.

Įnašai į Europos stabilumo mechanizmą

Sąnaudos

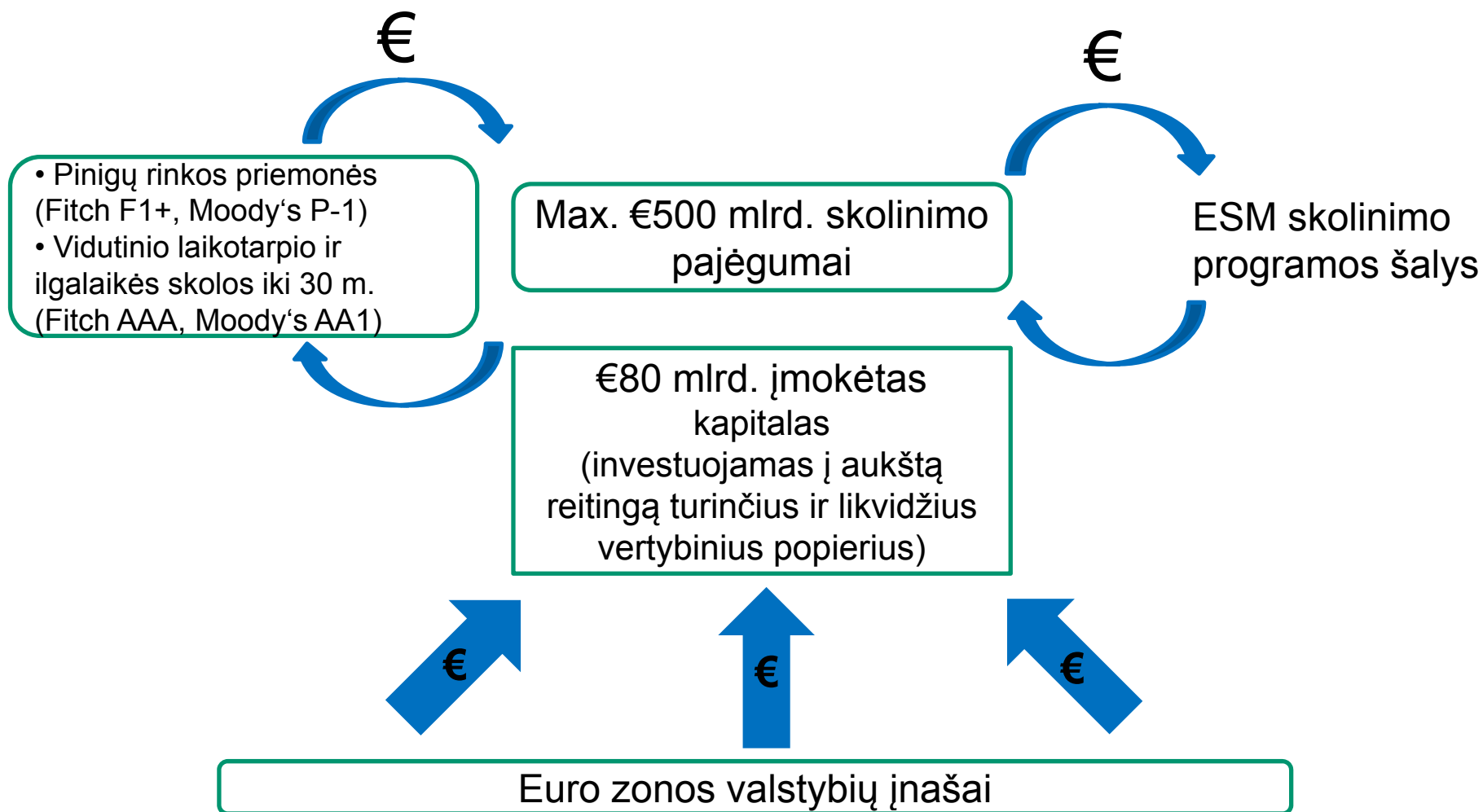
- Lietuvos įnašas - ~1% BVP;
- Mokėjimo grafikas – **5 metai** (po 20 % kasmet).

Graža

- Dalyvavimas ESM – paramos garantija;
- Ilgalaikis stabilumas ES – mūsų pačių politinis ir ekonominis interesas;
- Dalyvavimas ESM – investicija į finansinio tarpininkavimo bendrovės kapitalą;
- ESM parama šalims – paskola, ne dovana.

ESM paskola – ne dovana

ES finansai: srautų daug, suma – viena

Su naryste ES ir euro zonoje susijusių įplaukų ir išlaidų balansas

- ES ir LT srautų balansas – LT naudai;
- Tapusi euro valstybe LT išliktų šalimi „neto gavėja“;
- Įsivedus eurą 2015 m. LT grynosios įplaukos iš ES sumažėtų neženkiai, neilgam ir ne dėl euro (laipsniškai mažėjo nuo 2010);
- Nuo 2016 m. grynosios įplaukos vėl laipsniškai augtų;

Nauda skaičiuojama ne tik litais (1)

Jei naudą vertintume tik pinigais, šiandien turėtume nebūti tarptautinėse finansinėse organizacijose

Tarptautinė organizacija	Įnašai / Pagal pareikalavimą (mln. Lt)
Europos investicijų bankas	222 / 1.155
Pasaulio bankas	36 / 455
Šiaurės investicijų bankas	94 / 390
Tarptautinis valiutos fondas	2 / 731
Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas	22 / 82
Europos Tarybos vystymo bankas	5 / 39
IŠ VISO	381 / 2.852

Nauda skaičiuojama ne tik litais (2)

turėtume nebūti ir kitose tarptautinėse organizacijose....

Tarptautinė organizacija	Įmokos 2013 (mln. Lt)	Įmokos 2008–2012 (mln. Lt)
Jungtinių Tautų organizacija	7,25	29,85
NATO	3,6	8,31
UNESCO	0,7	2,21
Pasaulio prekybos organizacija	0,8	3,16
IŠ VISO	12,35	45,53

Nenarystės kaina (1)

Sąlyga: ES finansų problemos išspręstos. Latvija – euro zonos narė. Litas susietas su euru.

Klausimai: Kaip atrodo Lietuva? Patrauklumas? Konkurencingumas? Įvaizdis pasaulyje, ES?

Atsakymų variantai:

Lietuva – euro zonos ir Baltijos regiono narė	Baltijos regionas – be Lietuvos
<ul style="list-style-type: none"> • Baltijos šalys – vienas regionas, LT – didžiausia jo ekonomika; • Šalys nuosekliai siekia glaudesnės integracijos ES; • Regionas perspektyvus - tvarus, drausmingas, atremia krizes, atitinka kriterijus, pakviestas į € zoną; • Šalys gerbia europinės demokratijos vertybes, visų pirma - tautų solidarumą; • Prisijungusios sunkiu metu – itin atsakingos narės, jų žodis sprendimų procese – svarbus; • LT, LV, EE – nedidelės, panašios € šalys – vienodai patrauklios investuoti/ ilsėtis/ gydytis...	<ul style="list-style-type: none"> • Regiono nėra, didžiausia jo dalis nenorėjo arba negebėjo būti kaip kitos; • Viena iš trijų - netikėtai pakeitė kryptį; • Viena iš trijų – nepakviesta – matyt, negebėjo, neįvykdė, nukrypo, nesilaikė...; • Vienos iš trijų prioritetas – finansinė nauda – net jei ji tik trumpalaikė ir tik tariama; • Viena iš jų šiai – solidarių ir atsakingųjų grupei – nepriskirtina; • LT– ne iš jų. Kokia ji? Su kuo ji? Kai nežinai – geriau ten, kur aiškiau...

Nenarystės kaina (2)

Apie **3–4 mlrd. Lt** – tiek palūkanų būtų sutaupiusi Lietuvos valdžia, verslas, namų ūkiai, jei 2007 m. euras būtų įvestas.

Didesnės palūkanos dėl EUR neįvedimo 2007 m., (mln. Lt)

	Pagrindinis scenarijus			Konservatyvus scenarijus		
	VVP	Paskolos (nefin. verslui, namų ūkiams)	Viso	VVP	Paskolos (nefin. verslui, namų ūkiams)	Viso
2007	0,0	237,7	237,7	0,0	237,7	237,7
2008	23,2	448,3	471,5	23,2	280,1	303,3
2009	248,0	665,2	913,3	220,3	376,4	596,7
2010	449,7	226,2	675,9	370,1	60,8	430,9
2011	571,3	229,6	800,9	459,7	126,0	585,7
2012	605,6	267,2	872,8	507,0	154,2	661,2
	1897,8	2074,1	3971,9	1580,3	1235,2	2815,5

Sunkmečiu – žemesnė skolinimosi kaina

5 m. įsipareigojimų nevykdymo apsikeitimo sandorių palūkanų normos 2007–2009

**Pasaulinės krizės
metu euro šalys
skolinosi pigiau**

Kodėl ne „kada nors“?

- Vienintelė be euro likusi Baltijos šalis rizikuotų būti nesuprasta arba suprasta neteisingai, o tai:
  - sukeltų abejonių dėl šalies politikos nuoseklumo;
  - susilpnintų konkurencines pozicijas regione;
  - ribotų investicijų pritraukimo galimybes.
- Sparčiau atsigaunant ES ekonomikai galimi trumpalaikiai infliacijos „paūmėjimai“ neigiamai paveiktų LT galimybę atitikti kriterijų.

Kodėl 2015?

Suteikia pakankamai laiko:

- Lietuvai – sustiprinti ekonominės politikos tvarumą;
- pasirengti sklandžiam praktiniam euro įvedimui:
  - visuomenės informavimui,
  - teisiniam suderinamumui,
  - nebankinio verslo prisitaikymui;
  - komercinių bankų pasirengimui,
  - LB techninių sistemų pritaikymui.
- Euro zonai ir ES institucijoms – įvertinti naują kandidatę ir pasirengti naujos narės prisijungimui.
- Visiems – daugiau aiškumo dėl euro zonos raidos.